

Πάντως, όσο μας επιτρέπει να κινούμε ο αποστρασιατικός χαρακτήρας των πηγών που διαθέτουμε, μέχρι της βασιλείας του Αντίοχου Γ' δεν υπήρχε προσπάθεια για συνολική γύθμιση της δυναστικής διαρκείας από την πλευρά της κεντρικής εξουσίας, αν και η διαρκία των νεκρών βασιλέων είχε θεσμολογηθεί από νωρίς στο βασίλειο των Σελευκιδών. Το 280 π.Χ. ο Αντίοχος Α' έβαλε τον ιδρυτή της δυναστείας Σελεύκο Α' στη Σελεύκεια Πιεργία, όπου του αφιέρωσε ναό και τέμενος (Αρπυανός, *Συριακή* 63). Η επόμενη μαρτυρία βρίσκεται σε μία επιγραφή από την Αντιόχεια στην Πιεργία, που χρονολογείται το 205 π.Χ. (βλ. επί Αντίοχου Γ') και αναφέρει έναν ιερέα των Σελευκιδών Νικάτορος και Αντίοχου Σωτήρος και Αντίοχου Θεού και Σελεύκου Καλλινίκου και βασιλέως Σελεύκου και βασιλέως Αντίοχου και του υιού αυτού βασιλέως Αντίοχου (*Estrema Orientis* 252 στ. 2-5). Βλέπουμε λοιπόν, ότι ο Αντίοχος Γ' είχε ήδη το 205 π.Χ. συνδέσει τη δική του διαρκία καθώς και αυτή του συμβασιλεύα γιου του Αντίοχου (Grainiger 1997: 36), με τη διαρκία όλων των θεοποιημένων προγόνων της δυναστείας. Αν, ωστόσο, δεχτούμε ότι στην επιγραφή που εξετάζουμε υπάρχουν διαφορετικές ιερασιότητες για τους προγόνους και για τον Αντίοχο Γ' (βλ. παρ. με σημ. 75), πρέπει να υποθέσουμε αναδιοργάνωση της δυναστικής διαρκείας με την τοποθέτηση ξεχωριστών ιερέων για τους νεκρούς βασιλείς από τη μία και για τους ζώντες ηγεμόνες από την άλλη μετά το 205 π.Χ. και 193 π.Χ.⁸⁰ Όπως προκύπτει από το ίδιο μας το κείμενο, στην αναδιοργάνωση αυτή έχουν προηγηθεί οι αρχιερείς του Αντίοχου Γ', των οποίων το μοντέλο ακολουθούν οι αρχιερείς της Ασοδίας. Πιθανότατα ο Αντίοχος Γ' αναδιοργάνωσε τη δυναστική διαρκία ως προς το σκέλος του δικού του και των προγόνων του μετά το 204 π.Χ., όταν βρισκόταν στο απόγειο της ισχύος του μετά την εκστρατεία που διεξήγαγε στις ανατολικές περιοχές προκειμένου να τις επαναφάξει υπό τον έλεγχο του (Sherwin-White – Kuhrt 1993: 197-201).

Κ. Ζουμπουλάκης

⁸⁰ Το μοντέλο της διαρκείας νεκρών και ζώντων επιβιβάζονται και από μία επιγραφή από τη Σελεύκεια Πιεργία που αφορά, ωστόσο, διαρκία ιδρυμένη από την πόλη (187-175 π.Χ.): εδώ αναφέρονται δύο ξεχωριστοί ιερείς, ένας για τη διαρκία των νεκρών προγόνων, στους οποίους προσημαίνονται και ο Αντίοχος Γ' ως *Méγας*, και ένας για τη διαρκία του ζώντος ηγεμόνα Σελεύκου Δ (*IGLS* III 1184 στ. 10-20).

Ε9. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΑΝΩΤΙΟΛΗΤΟΥ ΚΟΙΝΤΟΥ ΦΑΒΙΟΥ ΜΑΞΙΜΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗ ΔΥΜΗ, 145/3 ή 115 π.Χ. (2)

ΘΕΜΑ ΚΑΙ ΕΙΔΟΣ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Πρόκειται για επιστολή Ρωμαίου ανθυπάτου προς μία πόλη της Πελοποννήσου, προπολίχης του πόσοφρα (146 π.Χ.) είχε περιέλθει στη ρωμαϊκή κυριαρχία χωρίς να έχει ακόμη οργανωθεί σε επαρχία.

Στην αρχή η επιγραφή προσφέρει μία χρονολόγηση βάσει των αξιωματούχων της πόλης Δήμης: η χρονολόγηση αυτή δεν αποτελεί τιμήμα της επιστολής του ανθυπάτου, αλλά εισάγει –ως ένα είδος τυπικής ‘αρχαικής καταχώρισης’– την αναγραφή της στο λιθο με παροβουλία της πόλης (στ. 1-2). Η επιστολή ξεκινά με ένα χαρακτηρισμό που τελειώνει με την τυπική λέξη *χαίρειν* (στ. 3-4). Ο Ρωμαίος αξιωματούχος εξηγεί εξαρχής ότι αποσκοπείται σε πεισφάια συνόδων της πόλης που του παρουσάσε μια σειρά από *δικήματα* τα οποία έχουν διαπραχθεί στην πόλη τους και αφορούν τον εμπόριο αγέλιων και εγγράφων καθώς και τη συνταξία νόμων αντίθετων στο πάλαιονόμο που είχαν δώσει οι Ρωμαίοι: με την ευκαιρία αυτή μας προσφέρεται μία σύντομη παρουσίαση της υπόθεσης (στ. 4-11: πρβλ. Ε10 στ. 5-10). Στη συνέχεια ο ανθύπατος επιβεβαιώνει γενικολογία την ενοχή των κατηγορουμένων (στ. 11-16) στηγλόμενος στις αποδείξεις των κατηγορών (στ. 16-17) και ανακουνώνει τις ποινές κατά περίπτωση (στ. 17-27). Το τελευταίο μέρος της επιστολής δεν έχει σωθεί.

ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Syll.³ 684 (με παλαιότερη βιβλιογραφία): Abbot – Johnson 1926: 261-262 αq. 9
RDGE 43: Ferrary 1988: 186-199; Kallet-Marx 1995a: Rizakis, *Achme* III: 54-60 αq. 5.

ΓΕΝΙΚΗ ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Holleaux 1918: 14-17; Larsen 1938: 307-311; Accame 1946: 9-10, 33-34, 149-153; Lewis – Reinhold 1951: 319 αq. 127; Johnson – Robinson – Coleman-Norton – Bourne 1961: 35 αq. 40; Μαγγιάλας 1966: 4-15; Deininger 1971: 243-244; Σακουάκης 1971: 53-55; Fuks 1984: 282-288; Schwerteger 1974: 66-67, 70-71; de Ste. Croix 1981: 387-388, 431; Sherk 1984: 50-51 αq. 50; Bernhardt 1985: 222-223; Bertrand 1992: 234-235 αq. 132; Butaselis 1995: 253; Kallet-Marx 1995b: 72-80; Brodersen, *GHI* III αq. 484; Canali de Rossi 1997: αq. 160; Bagnall – Derow 2004: αq. 52; Champion 2007: 256-260, 263-265, 269.

Νίκη, ο οποίος συντάξε τους νόμους μαζί με το Σάου, διέταξε να τον οδηγήσουν στη Ρώμη, αφού τον όρκισαν, με τον όμο να είναι εκεί την ημέρα επιστρέψει στην πατρίδα, ποσό να ...

ΠΛΗΡΟΦΟΡΕΣ ΠΑ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΤΟ ΦΟΡΕΑ ΤΟΥ
Fitzwilliam του Cambridge.
Η επιγραφή βρέθηκε το 1797 στην Κάτω Αχαία και φυλάσσεται στο Μουσείο

Τα γράμματα είναι φροντισμένα και οι σε πολλές περιπτώσεις η μέγιστη ύψος 0,59 μ., πλάτος 0,14 μ. Το κάτω τμήμα δεν σώζεται.

0,010 μ. στους πρόσθιους. Το διάστιχο είναι 0,008-0,010 μ.
Κριμαίνεται ανάμεσα στα 0,014-0,016 μ. στους δύο πρόσθιους στίχους και 0,008-

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΗ

Ο Θεόδοτος Αέων (πρώηνος άρχοντας) και ο γράμματας του συνέδριον της Δύμης Στρατοκλήης (στ. 1-2), άγνωστο από άλλων, δεν βροηούν στη χρονολόγηση της επιγραφής. Το αποφασιτικό κριτήριο είναι το όνομα του αποστολέα της επιστολής: πρόκειται για το Ρωμαίο ανθύπατο Κόιντο Φάβιο

Κόιντο Κλάτσιο (στ. 3).
Βάσει του ονόματος είναι δυνατόν η ταύτη του συγκεκριμένου

αξιωματικού με έναν από τους ετήσις τσεσεις διαφορετικούς Ρωμαίους υπάτους: α) τον Q. Fabius Maximus Aemilianus, υπάτο του 145 π.Χ., β) τον υιοθετημένο αδελφό του Q. Fabius Q. f. Maximus Servilianus, υπάτο του 142 π.Χ. (Broughton, *Magnitates*: I 474, αυτή την ταύτην δέχονται μεταξύ άλλων οι Ferrary 1988: 189-190 με σση. 227, Kallet-Mark 1995a: 141-143, Rizakis, *Asiatis* III: 57-58) γ) το γιο του πρώτου Q. Fabius Maximus Allobrogicus, υπάτο του 121 π.Χ. (Broughton, *Magnitates*: I 520), και δ) το γιο του δεύτερου και υπάτο του έτους 116

von Gaerdingen στο *Syll* 768f.
Broughton, *Magnitates*: I 469. Την ταύτην αυτή υιοθετούν οι A. Boeckh στο *CIG* 1543 και F. Hiller

π.Χ. Q. Fabius Maximus Eburnus, που εστάθη στη Μακεδονία το 115 π.Χ.¹⁴ Η ταύτην με τον Q. Fabius Q. f. Maximus Servilianus, υπάτο του 142 π.Χ., έχει κερδίσει έδαφος στην πιο πρόσφατη έρευνα λόγω της συνδεσης με μία αδημοσίεστη επιγραφή από το Άγρος (Κόρινθος: 1973: 126 = SEG XXXI 307), όπου ένας Ρωμαίος αξιωματούχος ονόματι Quintus Fabius Q. f. Maximus δέσπονησεν το ελληνικό χόρο κατά το δεύτερο έτος της εποχής της

Αχαίας, δηλ. το 144/3 π.Χ. (αυτό το ονομασία χρονολόγησής αγχίλει με τη νίκη των Ρωμαίων στον Αχαϊκό πόλεμο το 146 π.Χ., για σωτηρία χρονολόγησής πρβλ. Εβ). Στην περίπτωση που ταυτίζουμε τα δύο αυτά πρόσωπα, ο Q. Fabius Maximus Servilianus πρέπει να εστάθη στην επαρχία της Μακεδονίας αμέσως μετά τη χροναία κατά την οποία ανέλαβε παταρογάς (δηλ. μετά το 146/5 ή 145/4 π.Χ.), άρα η επιγραφή μας χρονολογείται το 145/4 ή 144/3 π.Χ. (για αυτή τη χρονολόγηση βλ. και παρακ.).

ΣΧΟΛΙΑ

Οι πόλεις της Αχαϊκής συμπολιτείας μετά το 146 π.Χ. και το πολιτεύμα τους Η επιγραφή της Δύμης έχει θεωρηθεί ως μία βασική μαρτυρία για την πολιτική κατάσταση και τη διοίκηση των περιοχών-πόλεων που υπήρξαν μέλη της συμπολιτείας κατά τον Αχαϊκό πόλεμο, το 146 π.Χ. Ιδιαίτερη συτήρηση έχει εγείρει η αναφορά στην άποδοθείσαν τοίς [Λαλαίοις υπό Ρωμαίων πολιτείαν] (στ. 9-10, 19-20) σε συνδυασμό με την -πάλι από τους Ρωμαίους- άποδοθείσαν κατά Κόιντον τοίς [Ελληνοίς] ελευθερίαν (στ. 15-16), άρα θα εναυτων των οποίων σήμλων με τον Q. Fabius στέθηκε ο Σάου και όσοι συντάχθηκαν μαζί του.

Η άποψη ότι στην συγκεκριμένη επιγραφή εμφανίζεται όχι μόνο η πόλη Δύμη αλλά και η Αχαϊκή συμπολιτεία, την οποία οι Ρωμαίοι αποκατέστησαν μερικά χρόνια μετά τη διάλυση της το 146 π.Χ. (Γαυσανίας 7, 169-170: *συνέδρια* κατά έθνος αποδοσαν έκαστοις τα άρχαια), είναι αστήρικτη.¹⁵ Τα αξιόματα που

Broughton, *Magnitates*: II 644-III 87-88. Τα βασικά ευρηγήματα της ταύτης αυτής διατυπώνονται σε 149-150 και ακολουθούν πολλά μεταξύ των οποίων οι R. K. Sherk στο *BDCG* 43 και Broughton, σ. 1. Στην ίδια ταύτην είχε καταλήξει ναυότερα ο Holleaux 1918: 15 σση. 1.
B. *Syll*: 684 σση. 6. Ομοί παύτως έχουν υποστηρίξει αυτήν την έπιψηία, χρονολόγουν την επιστολή το 115 π.Χ. (βλ. μεταξύ άλλων Accame 1946: 150-151, Schwerteger 1974: 24-25). Η χρονολόγηση της επιστολής το 145-144 π.Χ. δεν αφήνει εκτός των άλλων χροναία περιβόια για

